

Samlet saksframstilling

Arkivsak: 14/1790-5
Arknr.: F00 &13

Saksbehandler: Roar Sivertsen

BEHANDLING:	SAKNR.	DATO
Utvalg for omsorg og helse	30/14	20.08.2014
Kommunestyret	73/14	03.09.2014

HØRING OM FORSLAG TIL ENDRING I LOV OM SOSIALE TJENESTER I ARBEIDS- OG VELFERDSFORVALTNINGEN § 20

Forslag til vedtak:

1. Ski kommune støtter i hovedsak endringen i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 20 om plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad.
2. Forslaget om endring innebærer liten endring i praksis fra den måten vurdering av bruk av vilkår skjer ut fra dagens lovgiving, i Ski kommune.
3. Ski kommune vil få økte utgifter med å etablere arbeidsrettede tiltak for den delen av målgruppen som ikke omfattes av statlige arbeidsmarkedstiltak.
4. Forslaget innebærer at NAV-kontoret vil få et noe mer arbeidskrevende ansvar da flere stønadsmottakere må følges tettere opp med oppfølging og veiledning enn i dag.
5. Forslaget vil på sikt gi grunnlag for innsparinger på kommunens utgifter til økonomisk sosialhjelp. Det forutsettes at kommunen kompenseres for utgifter til å etablere nye arbeidsrettede tiltak og for ekstra driftsutgifter i en overgangsfase.
6. Vurdering av hvilke stønadsmottakere som omfattes av vilkår må fortsatt baseres på et sosialfaglig skjønn i Ski kommune.

Ingress/hovedbudskap:

Arbeids- og sosialdepartementet legger fram forslag om innføring av plikt til å stille vilkår om deltakelse i aktivitet ved tildeling av økonomisk sosialhjelp. I dagens lovgiving er det anledning til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av sosialhjelp, men det påpekes at det er store variasjoner kommunene imellom. Departementet ønsker økt bruk av vilkår om aktivitetsplikt og mer lik praksis i hele landet og foreslår derfor at det skal være en plikt for kommunene til å stille vilkår om aktivitet for sosialhjelpsmottakere. Høringsfristen er 4.september.

Saksopplysninger:

Arbeids- og sosialdepartementet har i høringsbrev av 04.06.14 bedt om høringsuttalelse på forslag til endring av sosialtjenestelovens § 20. Loven har i dag rett til å stille vilkår ved tildeling av økonomisk stønad og forslaget innebærer at kommunene får en plikt til å stille slike vilkår.

Dagens lovtekst:

«Det kan settes vilkår for tildeling av økonomisk stønad, herunder at mottakeren i stønadsperioden skal utføre passende arbeidsoppgaver i bostedskommunen, se også § 21 tredje ledd og § 25.

Vilkårene må ha nær sammenheng med vedtaket. De må ikke være uforholdsmessig byrdefulle for stønadsmottaker eller begrense hans eller hennes handle- eller valgfrihet på en urimelig måte. Vilkårene må heller ikke være i strid med andre bestemmelser i loven her eller andre lover.»

Departementet har gjennomført en undersøkelse som viser at det er stor variasjon mellom NAV-kontorene med hensyn til omfanget av bruk av vilkår. Det stilles oftere vilkår ved større kontorer enn ved mindre kontorer.

Departementet ønsker med dette forslaget økt bruk av vilkår om aktivitetsplikt og foreslår derfor en plikt overfor kommunene i loven. Det vises eksempler på vilkår som kan stilles som samarbeid om kartlegging av egen situasjon og egne muligheter, møte til samtaler, råd og veiledning, bidra til å utarbeide en handlingsplan for hvordan bli selvhjulpen, ta kontakt med andre hjelpeinstanser, krav om deltakelse på ulike temamøter, finne ledige stillinger i samarbeid med NAV-kontoret, skrive CV og søknader med bistand fra saksbehandler, få hjelp av NAV-kontoret til å forberede seg til jobbintervju, benytte seg av mulighet til å besøke bedrifter med mer.

I tillegg til den aktivitetsplikten som beskrives i avsnittet over, vises det i saken til arbeidsrettet aktivitet. Eksempler på dette kan være tiltak i kommunens regi, deltakelse i statlige tiltak eller tiltak i samarbeid med tiltaksleverandører, sosiale entreprenører, utdanningsinstitusjoner eller andre. I løpet av de siste månedene har det blitt gjennomført en vesentlig innstramming av muligheten til å bruke statlige tiltak til den gruppen som omfattes av forslaget. For høsten 2014 vil det være svært få som kan søkes inn på disse tiltakene.

Kjennetegn ved brukerne har stor betydning for om det stilles vilkår, og for hvilke vilkår som stilles. Det stilles langt oftere vilkår overfor unge i aldersgruppen 18 til 30 år enn andre grupper. I tillegg til unge, er det mest vanlig å stille vilkår, inkludert arbeidsrettede vilkår, overfor langtidsledige, innvandrere og personer med nedsatt arbeidsevne som følge av manglende grunnleggende kvalifikasjoner.

Noen grupper er det mindre vanlig å stille vilkår overfor. Det gjelder særlig personer med rusproblemer og personer med nedsatt arbeidsevne på grunn av betydelige helseproblemer. NAV-kontorene legger vekt på å foreta en individuell vurdering av hvilke vilkår som er hensiktsmessig å bruke overfor den enkelte stønadsmottaker. For å lykkes med vilkårsbruk er man avhengig av at vilkåret kombineres med tett oppfølging og veiledning.

Departementet foreslår ingen økninger i rammen til kommunene for å etablere aktivitetstilbud i kommunal regi for å ivareta forslag til endring i loven.

Vurdering:

Ved NAV-kontoret i Ski er organiseringen og arbeidsmetodikken lagt opp for å få til en arbeidsrettet brukeroppfølging i samarbeid med den enkelte bruker, arbeidslivet, tiltaksleverandører og andre. Spesielt for flyktninger, ungdom og nye stønadsmottakere er det satset på tett oppfølging mot arbeid. For disse brukergruppene kan det vises til gode resultater med overgang til arbeid eller utdanning. Som et eksempel var det 305 nye stønadsmottakere på økonomisk sosialhjelp i 2013 i Ski. 6 mnd etter første stønadsmåned var andelen som fortsatt hadde stønad redusert til 25%.

For stønadsmottakerne på økonomisk sosialhjelp legges det stor vekt på å få til et samarbeid om mål og plan for å nå målet om arbeid, skolegang eller andre måter å bli økonomisk selvhjulpen. I de tilfellene der det er manglende endring på bakgrunn av brukerens vilje, vil det bli brukt vilkår for utbetaling av stønad. Dette innebærer et krav for brukeren om å delta i ønsket aktivitet for fortsatt å motta stønad. Konsekvensen av og ikke følge opp vilkåret er nedkorting eller bortfall av stønad. Samtidig plikter veileder ved NAV å stille med aktivitetstilbud, oppfølging og veiledning som knyttes direkte til vilkåret. Omfanget på bruk av vilkår styres også av kapasiteten ved NAV-kontoret. Dersom forslaget om plikt til å stille vilkår om aktivitet innebærer større intensitet enn dagens praksis, vil dette medføre behov for å øke veilederkapasiteten for å håndtere dette.

Et viktig virkemiddel for å få til en god arbeidsrettet oppfølging er at en del av disse brukerne har fått tilbud om tiltaksplasser innenfor praksisplasser i ordinært arbeidsliv, AMO-kurs eller tiltaksbedrifter. Fra 2014 har denne muligheten blitt redusert fordi de statlige tiltaksplassene i større grad skal brukes til brukere med vesentlig nedsatt arbeidsevne. For tiden er det ikke mulig for andre enn de aller yngste å få tilgang til statlige arbeidsmarkedstiltak.

NAV-kontoret i Ski har etablert flere vellykkede tiltak i egen regi eller i samarbeid med andre virksomheter i Ski kommune. Eksempler på dette er et jobbverksted for ungdom som holder åpent 3 timer pr uke, et samarbeid med Finstادتunet sykehjem om arbeidspraksis for flyktninger som også går på norskopplæring og et nystartet samarbeid med Eiendom der det er ansatt 2 vaktmestre som hver kan ha med 2 kandidater fra NAV som gjennom dette både får opplæring og arbeidspraksis som kan kvalifisere til ordinært arbeid. Det vil være behov for å etablere mange slike prosjekter for å kompensere for bortfallet av statlige tiltak og for å tilby arbeidsrettet aktivitet for de som får vilkår om dette.

En stor gruppe av langtids stønadsmottakere med omfattende og sammensatt rus- og helseproblematikk har behov for kartlegging og oppfølging på andre områder enn arbeidsrettede tiltak. Dette er en ressurskrevende gruppe brukere som mottar en større del av den samlede sosialstønad i Ski. For disse er det mer mangel på evne til å følge opp ønskede aktiviteter og det vil i mindre grad være hensiktsmessig å bruke vilkår for utbetaling av stønad som virkemiddel. Kartlegging, utredning og avklaring bl.a. av helsemessig situasjon er nødvendig for å finne egnede tiltak videre.

Forslaget til endring i loven fra rett til å stille vilkår til plikt for kommunen vil bety små endringer for holdningen til å bruke vilkår om aktivitet for personer som mottar økonomisk stønad til livsopphold.

Dersom denne endringen blir vedtatt, vil det gi kommunen noen vesentlig utfordringer.

1. En situasjon der arbeidsmarkedstiltakene forbeholdes brukere med vesentlig nedsatt arbeidsevne, vil det innebære at kommunen samtidig får en plikt til å etablere nye arbeidsmarkedstiltak til de som det stilles vilkår om aktivitetsplikt for.
2. En vesentlig del av den individuelle oppfølgingen til de som er i tiltak er ivarettatt gjennom rammeavtalen med tiltaksleverandør. Kommunale tiltak for disse brukerne innebærer behov for økte ressurser for å ivareta individuell oppfølging og veiledning av brukeren som er viktig for at tiltaket skal lykkes.

Økonomiske konsekvenser:

En endring av § 20 i sosialtjenesteloven om plikt for kommunen til å sette vilkår om aktivitet for alle som mottar økonomisk stønad vil innebære økte utgifter til å etablere arbeidsrettede tiltak i kommunal regi. Videre vil det bety behov for økte ressurser til oppfølging og veiledning av brukere som er i tiltakene. Disse utgiftene vil komme spesielt i en oppstart og etableringsfase. Noe av utgiftene til ordinær drift av disse tiltakene må forventes å spares inn ved reduserte sosialhjelpsutgifter og økte skatteinntekter på sikt.

Konsekvenser for bærekraftig utvikling:

Forslaget innebærer ingen konsekvenser for bærekraftig utvikling.

Ski, 13.08.2014

Audun Fiskvik
rådmann

Eli Thomassen
Kommunalsjef

Vedlegg som følger saken:

- a) Høringsbrev
- b) Høringsnotat

Utvalg for omsorg og helses behandling 20.08.2014:

Bård Hogstad (SV) fremmet på vegne av AP og SV følgende forslag til vedtak:

1. Gjeldende regelverk og sosialtjenestelovens § 20 om at kommunen kan stille vilkår, gir kommunene nødvendig handlingsrom og fleksibilitet til å stille krav om aktivitet der dette er hensiktsmessig ut fra en individuell vurdering.
2. Forslaget om endring av sosialtjenestelovens § 20 fra en «kan»-bestemmelse til en «skal»-bestemmelse, bør ikke gjennomføres.
3. Dersom forslaget gjennomføres, krever Ski kommune at det gjennomføres en kostnadsberegning av administrasjonskostnader for kommunene ved et nytt lovpålagt tiltaksapparat, og at dette kompenseres gjennom kommunerammene parallelt med at loven trer i kraft.
4. Uavhengig av om det fremlagte lovforslaget fremmes eller ikke, anmodes regjeringen om å konkretisere hvilke reelle sanksjonsmuligheter kommunene har ved bruk av vilkårssetting

Innstilling:

1. Fellesforslaget fra SV og AP innstilles med 5 (4AP, 1SV) mot 6 (1FRP, 3H, 1KRF, 1PP) stemmer.
2. Forslag til vedtak innstilles med 6 (1FRP, 3H, 1KRF, 1PP) mot 5 (4AP, 1SV) stemmer.

Utvalg for omsorg og helses mindretallsinnstilling til kommunestyret:

1. Gjeldende regelverk og sosialtjenestelovens § 20 om at kommunen kan stille vilkår, gir kommunene nødvendig handlingsrom og fleksibilitet til å stille krav om aktivitet der dette er hensiktsmessig ut fra en individuell vurdering.
2. Forslaget om endring av sosialtjenestelovens § 20 fra en «kan»-bestemmelse til en «skal»-bestemmelse, bør ikke gjennomføres.
3. Dersom forslaget gjennomføres, krever Ski kommune at det gjennomføres en kostnadsberegning av administrasjonskostnader for kommunene ved et nytt lovpålagt tiltaksapparat, og at dette kompenseres gjennom kommunerammene parallelt med at loven trer i kraft.
4. Uavhengig av om det fremlagte lovforslaget fremmes eller ikke, anmodes regjeringen om å konkretisere hvilke reelle sanksjonsmuligheter kommunene har ved bruk av vilkårssetting

Utvalg for omsorg og helses flertallsinnstilling til kommunestyret:

1. Ski kommune støtter i hovedsak endringen i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 20 om plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad.
2. Forslaget om endring innebærer liten endring i praksis fra den måten vurdering av bruk av vilkår skjer ut fra dagens lovgiving, i Ski kommune.
3. Ski kommune vil få økte utgifter med å etablere arbeidsrettede tiltak for den delen av målgruppen som ikke omfattes av statlige arbeidsmarkedstiltak.
4. Forslaget innebærer at NAV-kontoret vil få et noe mer arbeidskrevende ansvar da flere stønadsmottakere må følges tettere opp med oppfølging og veiledning enn i dag.
5. Forslaget vil på sikt gi grunnlag for innsparinger på kommunens utgifter til økonomisk sosialhjelp. Det forutsettes at kommunen kompenseres for utgifter til å etablere nye arbeidsrettede tiltak og for ekstra driftsutgifter i en overgangsfase.
6. Vurdering av hvilke stønadsmottakere som omfattes av vilkår må fortsatt baseres på et sosialfaglig skjønn i Ski kommune.

Kommunestyrets behandling 03.09.2014: Vedtak:

1. Utvalg for omsorg og helses mindretallsinnstilling pkt. 1-3 fikk 19 stemmer og falt.
2. Utvalg for omsorg og helses mindretallsinnstilling pkt. 4 ble enstemmig vedtatt.
3. Utvalg for omsorg og helses flertallsinnstilling ble vedtatt med 22 stemmer.

Kommunestyrets vedtak er:

1. Ski kommune støtter i hovedsak endringen i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 20 om plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad.
2. Forslaget om endring innebærer liten endring i praksis fra den måten vurdering av bruk av vilkår skjer ut fra dagens lovgiving, i Ski kommune.
3. Ski kommune vil få økte utgifter med å etablere arbeidsrettede tiltak for den delen av målgruppen som ikke omfattes av statlige arbeidsmarkedstiltak.
4. Forslaget innebærer at NAV-kontoret vil få et noe mer arbeidskrevende ansvar da flere stønadsmottakere må følges tettere opp med oppfølging og veiledning enn i dag.
5. Forslaget vil på sikt gi grunnlag for innsparinger på kommunens utgifter til økonomisk sosialhjelp. Det forutsettes at kommunen kompenseres for utgifter til å etablere nye arbeidsrettede tiltak og for ekstra driftsutgifter i en overgangsfase.
6. Vurdering av hvilke stønadsmottakere som omfattes av vilkår må fortsatt baseres på et sosialfaglig skjønn i Ski kommune.
7. Uavhengig av om det fremlagte lovforslaget fremmes eller ikke, anmodes regjeringen om å konkretisere hvilke reelle sanksjonsmuligheter kommunene har ved bruk av vilkårssetting.

Utskrift sendt 03.09.2014 til:

Roar Sivertsen